

ASIA BIBI

ANNE-ISABELLE TOLLET

KONEČNE NA SLOBODE!

ASIU BIBI ODSÚDILI NA SMRŤ
ZA BOHORÚHAČSTVO.
PO DEVIATICH ROKOCH KALVÁRIE
NAPOKON OPUSTILA PAKISTAN.

KONEČNE
NA SLOBODE!

ASIA BIBI

ANNE-ISABELLE TOLLET

KONEČNE
NA
SLOBODE!

Original French edition: Enfin Libre!
© 2020, Groupe Élidia Éditions du Rocher
28, rue Comte Félix Gastaldi BP 521 – 98015 Monaco
www.editionsdurocher.fr

Z francúzskeho originálu: *Enfin Libre!*

Vydal: © Zachej.sk, 2020

Preklad: © Miroslav Olas

Grafika: © Bookwork.sk

Jazyková korektúra: Adriana Reguliová

ISBN: 978-80-8211-256-9

Všetky práva vyhradené. Žiadna časť tejto publikácie sa nesmie reprodukovať v akejkoľvek podobe alebo akýmkoľvek spôsobom (elektronicky, mechanicky, fotokópiami alebo iným spôsobom) bez súhlasu vlastníka autorských práv.

*Venujem všetkým obvineným z rúbania,
ktorí sú stále vo väzení.*

*Nie je pravda, že sa neodvážime robiť veci
preto, že sú ťažké. Ťažké sú preto,
lebo sa ich neodvážime robiť.¹*

V stredu 31. októbra 2018 o 5.47 hod. ráno mi narýchlo zavolať Ashiq a lámanou angličtinou oznámil: „Dobré ráno! Asia Bibi je už voľná, gratulujem!“

Na chvíľu som zaváhala, či je to sen, alebo už skutočnosť. Dlho očakávaný deň nakoniec predsa len prišiel – Asiu Bibi konečne oslobodil Najvyšší súd v Pakistane!

Ach, to bolo radosti! Ale, žiaľ, netrvala dlho. Po troch mesiacoch takmer občianskej vojny, ktorú vyprovokovali islamisti, pakistanská vláda nečakane zmenila svoj postoj. Dňa 3. novembra podpísala dohodu s náboženskými fanatikmi a Asii zakázala opustiť krajinu, kým sa opätovne súdne nepreskúma celý jej prípad. Dobré som si uvedomovala, že Pakistan je veľmi nepredvídateľná krajina, preto sme s celou jej rodinou ostali úplne bezmocní.

¹ Seneca.

Veľmi nás to sklamaro, ale hoci nám poriadne sťažili situáciu, nezlomili nás. Po ôsmich rokoch nepretržitého úsilia sme teraz rozhodne nemohli zložiť zbrane. Čelili sme triumfujúcim islamistom, no vojnu, ako každý isto vie, rozhodne až posledná bitka. Pozbierala som všetky sily a vyzbrojená odvahou som bola odhodlaná zvíťaziť.

Vďaka nebyvalej mediálnej mobilizácii národnej a zahraničnej tlače a s pomocou najvyšších politických autorít Asiu Bibi napokon v noci 7. novembra prepustili z väzenia. Až po šiestich mesiacoch sa jej však podarilo opustiť krajinu spolu so svojou rodinou, ktorej sa rovnako vyhrážali smrťou.

Konečne som teda mohla na vlastné oči vidieť pani Asiu Bibi. Tak dlho som sa tešila na toto stretnutie! Keď ju v novembri 2010 po prvýkrát odsúdili na trest smrti, požiadala som pakistanské úrady o návštevu vo väzení, no bezúspešne. Žena zo Západu a ešte k tomu novinárka nemá čo strkať nos do tohto temného incidentu a pretriasť ho vo svetových médiách. Pakistan by sa neukázal v najlepšom svetle.

Koľkokrát som prišla na vrátnicu väznice v Sheikhpure a predstierala som, že som pracovníčka charity, alebo som sa prestrojila za Pakistanku s taškou pomarančov v ruke, aby som trochu obmäkčila menej škrupulózných strážnikov... Nepomohlo nič. Fanatici sa mi vyhrážali, ale ja som chcela prelomiť tú omertu², aby sa o tomto príbehu do počuli ľudia z celého sveta.

² Nepísaný zákon mlčania, pozn. prekl.

Keď som sa v roku 2008 presťahovala do Pakistanu a začala som pracovať ako stála korešpondentka pre spravodajský kanál, ešte som netušila, že budem viesť túto zvláštnu bitku s mnohými zvratmi.

Všetko sa to začalo v jedno novembrové ráno v roku 2010. Čítala som si anglické vydanie pakistanských novín a narazila som na stĺpček, kde sa v krátkosti uvádzalo, že kresťanku Asiu Bibi práve odsúdili na smrť za rúhanie. Písali, že urazila proroka Mohameda. Nato pápež Benedikt XVI. naliehavo žiadal pakistanský justičný systém, aby rozsudok prehodnotil a zmiernil. Krajinu to doslova vznietilo. Najradikálnejšie vplyvné náboženské strany organizovali demonštrácie v každom kúte krajiny a odsudzovali zasahovanie Katolíckej cirkvi v Pakistanskej islamskej republike. Sledovala som tieto protesty, kde extrémisti plní nenávisťou žiadali Asiinu popravu.

Obrátila som sa na Asiinu rodinu, či by som nemohla napísať články do mojich novín. Prisľúbila som im, že ich neopustím, ani keď sa vrátim do Francúzska. Dodnes sme stále v kontakte.

Verná svojmu sľubu som napísala najprv knihu *Rúhanie*³ a potom *Smrť nie je riešením*⁴. Rozhodla som sa, že tento boj s náboženským tmárstvom nebude slúžiť na rozdelenie politického ani náboženského charakteru. Podarilo sa

³ *Blasphème*, XO Édition, máj 2011.

⁴ *La mort n'est pas une solution*, Éditions du Rocher, marec 2015.

mi získať podporu miliónov kresťanov, ale aj židovských a moslimských komunit po celom svete. Otázka rúhania je taká citlivá záležitosť, že som si dovoľila obrátiť sa priamo na pápeža Františka, aby v tomto prípade radšej nezasahoval, lebo hrozilo zhoršenie situácie v Pakistane. Svätý Otec ma vypočul.

Ak sme chceli vyhrať túto bitku, musela som nabrať odvahu a vystúpiť na zhromaždení OSN v New Yorku a Ženeve. Európsky parlament prijal uznesenie na podporu Asie Bibi a starostovia Paríža, Madridu, Bordeaux, Le Mans, La Flèche a La Brède reagovali na moju výzvu a Asii prideliť „čestné občianstvo“ vo svojich mestách.

Postupne sa aj francúzski prezidenti Nicolas Sarkozy, François Hollande a Emmanuel Macron obrátili na svojich pakistanských kolegov, nech bránia hodnoty spravodlivosti a ľudské práva spoločnosti, ktorá je čoraz väčšmi vystavovaná náboženskému fanatizmu.

V roku 2015 som založila Medzinárodný výbor pre Asiu Bibi⁵ a mnohí ľudia z celého sveta jej tak mohli vyjadriť svoju podporu, ktorú jej následne sprostredkoval manžel do nevelkej cely. Na odvetu mi odkázala, že práve vďaka týmto prejavom sympatií nestráca nádej – nádej na prinavrátenie ukradnutej slobody.

Asia Bibi sa nedobrovoľne stala symbolom „odklonu“ od zákona proti rúhaniu, ktorý sa prostredníctvom šírenia

⁵ asiabibi.com.

falošných obvinení pričasto zneužíva na vybavenie osobných sporov. Tento zákon, ktorý nešetří ani moslimov, ani náboženské menšiny, pôvodne zaviedli britskí kolonialisti v roku 1860. Počas svojej diktatúry a v rámci snahy o islamizáciu spoločnosti ho v roku 1986 ešte sprísnil generál Muhammad Zia-ul-Haq. Atentát na guvernéra⁶ provincie Pandžáb a ďalší v roku 2011 na katolíckeho ministra pre menšiny Shahbaza Bhattiho potlačili akékoľvek pokusy o vládnú debatu a reformu. Napätie v tejto otázke sa len vystupňovalo. Na druhej strane Imran Khan preukázal veľkú odvahu, keď verejne súhlasil s rozhodnutím Najvyššieho súdu.

Asia začala nový život v slobodnej krajine a ja som si myslela, že teraz už bude ľahké nájsť tú, pre ktorú som bola celé roky „hlasom i perom“. Žiaľ, úplne v bezpečí nebude nikdy, pretože islamisti sa jej aj naďalej vyhrážajú smrťou. Nebolo teda vôbec jednoduché vypátrať ju v Kanade.

Stála som s kyticou bielych ruží pred dverami jej domu a srdce mi bilo ostošeť.

Zazvonila som, ale zvonček zrejme nefungoval. Trikrát som teda zľahka zaklopala. Nijaká odpoveď. Z kuchyne sa ozýval štrngot hrncov zmiešaný so ženským hlasom v urdčine. Je to ona, určite je to ona, hovorila som si. Bola som v rozpakoch a trochu zahanbená, nechcela som totiž vystrašiť rodinku, ktorá nemá povolené prijímať návštevy, a nik na svete, ani ja, by nemal poznať ich adresu. Opäť som zaklopala, tentoraz silnejšie. Počkala som niekoľko sekúnd a potom som zavolala na Ashiqa. Vedela som, že

⁶ Salmana Taseera zavraždil člen jeho osobnej stráže.

manžel Asie Bibi ma hneď spozná, pretože sme sa už viackrát stretli v Pakistane, ale aj vo Francúzsku, Španielsku či vo Švajčiarsku. Naše prvé stretnutie som si predstavovala skôr v letiskovej hale než pri návrate rukojemníka...

Dvere sa napokon otvorili a Ashiq, ktorého som videla vždy len v tradičnom pakistanskom odeve, stál teraz predomnou v modernej teplákovej súprave.

V pomykove som pevne zvierala kyticu ako záchranné lano. Nezdalo sa mi, že by ma Ashiq spoznal, len mi bez slova či úsmevu naznačil, aby som vošla. No len čo som sa ocitla v predsieni, silno ma vyobjímal. Ponad jeho plece som videla drobnú ženu s okrúhlou tvárou a dlhými čiernymi vlasmi zviazanými do copu. Asia Bibi na mňa hľadela trochu zarazene. Sotva som si v danej chvíli uvedomovala, že je tu, živá a zdravá... a ja stojím pred ňou. Ashiq jej zašepkal niekoľko slov v urďčine a Asiina tvár sa v momente rozjasnila. Pritúlila sa ku mne a zahrnula ma svojou láskavosťou. Nemohla som tomu uveriť. Táto žena, ktorá si za posledné roky zažila obrovské trápenia, konečne stála po mojom boku. Silno ma objala, presne ako moja dcéra, a pritlačila si hlavu na moju hrud'. Asia ma hneď prijala za priateľku či za člena rodiny, ktorého nechceme stratiť. Uľavilo sa mi a dosť ma to aj dojalo.

– Ďakujem! Ďakujem za všetko, čo si pre mňa urobila! Len vďaka tebe a Bohu som dnes živá a slobodná. Zachránila si ma, si naozajstným anjelom a mojou sestrou.

Prvýkrát som počula jej hlas. Hlas, ktorý sa netriasol a napriek skúškam i utrpeniu si zachoval silu, život, iskru.

Chcela som zobrať jej tvár do rúk, ale zdalo sa mi to príliš familiárne a najmä predčasné. Položila som jej teda ruky na plecía a milo som odvetila:

– Asia, čakala som na teba.

Potom ma prišli vystískať aj jej dve dcérky – Eisha a Eisham, ktoré dovtedy sledovali celú scénu. Rodičia len ťažko skrývali dojatie. Asia mi naznačila, aby som si sadla, a ponúkla mi pakistanský čaj.

V obývačke prímestského domčeka sme dlho vykresľovali posledné desaťročie a boli sme šťastní, že je už za nami. Spýtala som sa Asie na jej zdravotný stav. Povedala, že je na tom dobre, len niekedy ju pobolieva hlava. Bola som ohromená silou, inteligenciou a odvahou tejto drobnej ženy.

Oslobodenie Asie Bibi vytvorilo v Pakistane precedens, na základe ktorého bude odteraz náležite potrestaný každý, kto prednesie falošné obvinenie z rúhania.

Jej prepustenie je celkom iste úplným a kolektívnym víťazstvom. Po celom svete sa vinula ľudská reťaz s cieľom zvýšiť informovanosť médií, politikov a mimovládnych organizácií o Asiinom prípade. Keby sa nebolo zapojilo také množstvo ľudí, táto matka by už nevidela svoje deti, ktoré boli od nej odlúčené takmer desať rokov.

Len vďaka každému jednému z vás môže teraz Asia znovu objasť a pobožkať svoje dcérky. Z celého srdca vám
ĎAKUJEM!

Anne-Isabelle Tollet

V TEMNOTE

Budúcnosť je tiež len spomienkou.⁷

Nemám dobrú pamäť na dátumy, no sú dni, na ktoré nikdy nezabudnem. Tak ako na piatok 19. júna 2009. Pred západom slnka som prišla po prvýkrát do cely predbežného zadržania v Sheikhupure. Strávila som tu nasledujúce tri roky, kým som ju nevymenila za väzenie, tak ako iní menia starý dom za novší. Ešte ani neprebehol súd, ale v očiach verejnosti som už bola vinná. Pamätám si na ten deň, akoby to bolo včera, a keď zavriem oči, opäť vnímam každý jeden okamih...

Zápästia ma pália, ťažko sa mi dýcha. Okolo krku ma kedysi silno objímala moja najmladšia dcérka a teraz ho zvierá

⁷ Denys Gagnon.

železná obruč, ktorú dozorca môže zatiahnuť podľa svojej ľubovôle. Po špinavej zemi sa vlečie dlhá reťaz spájajúca môj krk s putami, ktoré si strážca navliekol na jednu ruku a ťahá ma ako psa na vôdzke. Obrovský strach preniká každým údom môjho tela. Tento strach ma už nikdy neopustí. Ako veľmi by som teraz chcela uniknúť krutosti tohto sveta!

Členky mám zviazané koženými putami a spojené napnutou úzkou reťazou. V sandáloch, ktoré mi vyrobil milý obuvník z mojej dediny, padám skoro pri každom kroku. Len sťažka napredujem. Niekedy som vystretá, podchvíľou sa však musím skrčiť. Chôdzu mi sťažujú aj rozpustené vlasy. Závoj som stratila, keď ma ako vrece zemiakov vtisli do policajnej dodávky. Cítim sa úplne nahá. Jemné vlasy mi sčasti zakrývajú špinavú a upotenú tvár, a hoci to nezapadá do prostredia, pripadá mi ako ľahká žena. Kŕčovito sa trhám od bolesti, no dozorca to nevníma a zo strachu, aby sa „nepošpinil“, sa za mnou ani len neobzrie. Náhle zrýchli a trhne reťazou okolo môjho krku. Zapotáčam sa a padám, ale on nespomalí. Vyrazí mi dych, a ak nechcem, aby ma reťaz uškrtila, snažím sa rýchlo narovnať a dobehnúť ho.

V diaľke počujem nejaké zvuky z jedálne. Pokúšam sa obzrieť po stranách nekonečnej chodby, vidím však len zamknuté drevené dvere. Zrazu sa strhnem na ženský krik:

– Na smrť!

Pridávajú sa ďalšie hlasy:

– Popravte ju!

– Tak veru, popravte ju!

Pochopím, že sú to väzenkyne, ktoré stoja pri mrežiach ako dobytok a nenávisťne pokrikujú. Hnaná strachom

a túžbou uniknúť týmto zlovestným hlasom a najmä prehlúšiť ich si len pre seba niečo mrmlem cez zavreté pery. Zbytočne. V tmavej dlhočiznej chodbe si všimnem muchu na jednom zo zafúľaných neónových svetiel. Väzenkyne zatiaľ rytmicky búchajú kovovými miskami o podlahu:

– Povraz! (*buch, buch*) Povraz! (*buch buch*)

Strážca v modrej košeli zastaví pred poslednou celou na chodbe. Po prvýkrát sa otočí a v jeho vypúlených očiach badať uspokojenie. Spod tmavomodrej baretky mu steká pot a na košeli presakujú mokré flaky. So sadistickým výrazom vytiahne z vrecka starú vreckovku.

Začujem nové pokriky:

– Na smrť s tou rúhačkou! Na smrť! Zaslúži si len smrť!

– Sklapnite! – okríkne ich dozorca, – držte už konečne huby, ženské!

Všetky stíchnu. Z toho ticha mi je na zvracanie. Nechutnou vreckovkou mi uvoľní kovový golier a dáva si pozor, aby sa náhodou nedotkol mojej pokožky alebo vlasov. Od bolesti skrívam tvár, no hneď sklopím zrak a rukou si prejdem po krku pokrytom podliatinami.

Znechutene sa na mňa osopí:

– Si horšia než prasa! Zašpiním sa, len čo sa ťa dotknem. Si celá prehnitá, ale nepotrva to dlho. Alláhu akbar!

Nato ma kopne do kolena a ja letím k zemi. (Neskôr som sa dozvedela, že tento dozorca, ktorý ma mal na starosti najbližšie tri roky, sa volá Khalil).

Zohne sa, aby mi odopol putá na nohách. Rukami si držím boľavé koleno, nevydám hláska a so strachom sa naňho pozerám. Khalil sa škľabí, keď mi oslobodzuje členky:

– Trest smrti! Dobre ti tak, keď urážaš nášho proroka! Kto si myslíš, že si, ty hnusná suka?!

Mrazivé ticho. Sťažka sa postavím a Khalil otvára vřzgajúce dvere do môjho nového domova. Schuti sa zasmeje:

– Počula si svoje kamarátky? Keď najbližšie otvorím tieto dvere, tak len preto, že pôjdeš na popravu. Inšalláh!

Očistí si o mňa topánky a tlačí ma do cely. Dvere sa zavrú za jeho jedovatým smiechom. Bezducho klesnem na zem. Hľadím na dvere a uvažujem, či mi túto skúšku zoslal Boh.